

Svarilno in podučno.

Hudodelnik.

Žalosten izgled napačne otroške odreje.

VI.

Orjaška terdnjava Petrovaradinska, sozidana na pečinstem homcu ob obrežji silne reke Donave, pokazuje se popotniku gledé zunajne njene slike kakor ogromno predgorje v sinjem morji, kadar jo popotnik gleda od gornje strani reke; od kopnega pa se predstavlja očesu kakor brezkraina gomila nepremagljivih zaprek, ktere se zoperstavljajo vsakemu ljudskemu navalu. Tù je nasip do nasipa, nasip v nasipu in nad nasipom; terdnjava do terdnjave in terdnjava nad terdnjavo; zid do zida, zid v zidu in nad zidom; vse je veliko, trdno, močno in zanesljivo zagrajeno. — Ko pa človek noter v terdnjave pride, zgubi se med votline zidín in vsakoverstnih novih zagrad. Razun teh zidanj pa se vidi tam v odložni strani mnogo sob, katerih duri so z železnimi vratmi zaklenjene in katerih okna so z močnim železnim rešetkom gosto prepletene. To so ječe, v ktere se ponoči zapirajo vlovljeni hudodelniki, kateri zakovani v železne verige podnevi očitno delati morajo. Kadar se zjutraj odpró te ječe in vklenjeni jetniki gredó na delo, zasliši se rožljanje verig, da človeka ušesa bolé.

Zmed jetnikov so prišli eni v zapor zavolj ubojstva, ali zavolj tatvine, ropa, ubega, eni so bili požigavci, gojluhi itd. Vsi skupej pa so hudobnega pogleda, vsi sirovi in neotesani — živa slika naj nižje verste človeške družbe.

Ako jih bolj natanko ogledujemo, nahajamo med njimi samo enega, na čigar licu zapazimo znamenja nekdanje lepote in omike, — sin je odličnih in blagih staršev, po kterih je podedoval nekdanj veliko premoženje. Pa kako je dospel on v ječo med tatove, ubijavce in hudodelnike?

Razujzdano življenje, pijančevanje in kvartanje požerlo mu je premoženje, in pahnilo ga v brezdan sramote. Odrastel je v obilnosti in bogastvu, mati ga v slepoti napačne materinske ljubezni namesto dobre odreje popolnoma pokvari. Ko je zapravil svoje premoženje in mogel slovó dati poprejšnim razvadam, ga prepade obup. Ko je zastavil in prodal premoženje svoje in svoje žene, tudi njene dragocnosti, in še celó svoj in njeni zakonski perstan, zrastle so mu poslednjič še predolgi persti, ktere je pričel stegovati po ptujem premoženji: in zato ga vidimo zdaj v težki ječi.

Strašna je ta sprememba! Kdo more spoznati v ti prosti, iz debelega sukna narejeni hali brez kroja in ukusa, v teh belih kodrastih ozkih in kratkih hlačah, skoz ktere se na stranéh kažejo debele, iz konopnega platna sošite spodnje hlače, kdo, rečem, v ti podobi spoznati more nekdanjega gizdelína Ačimovega Jefrema, ki se je oblačil v svilo in beržun, ponašal se z zlatom in dragocenimi kamni?

Blagor njegov materi, da že počiva v grobu in ne vidi sramote svojega ljubljence!

Blagor tudi njegovi ženi, da ni doživela njegove slednje osode. Končala jo je težka žalost — minulo je že nekoliko let, kar je sklenila prežalostno življenje. Še le v hladnem grobu se ji je upokojilo mučeno serce! Al kje sta Jefremova otroka? Mlajši je pohitel kmalo za materjo v grob, — starši pa je prišel k dobrim in poštenim ljudém, ki so se usmilili uboge sirotice, ktero ima in nima očeta, zakaj on bo mogel še mnogo let v zaporu ostati in pokoriti se za svoje hudodelstva!

(Konec sledí.)

Kratkočasnica.

Otrok zeló bogatega tergovca in posestnika več kupčijskih ladij je po nemarnosti pesterne v morje padel, in gotovo bi bil utonil, ako bi mu ne bil neki mornar na pomoč priskočil in ga smerti otel. Oče neizrečeno vesel, da mu je bilo dete ohranjeno, mornarja k sebi pokliče

in mu reče: „življenje mojega otroka mi je ljubše kakor vse drugo na svetu; ker si mi najdražji bizer pagube rešil, sem tvoj dolžnik; izvoli si toraj tri reči; rad ti jih dam, ako le mojega premoženja ne presežejo. Mornar ne misli dolgo, kaj bi si izvolil, ampak naglo reče: „Ako smem prositi, dajte mi prvič: toliko žganjice, da bom v nedeljo celi dan pil, kolikor bom mogel; — drugič pa: toliko mesa, kolikor ga bom mogel en dan snesti.“ Gospodar se nasmeja, in radoveden, kaj si bo mornar še izvolil, ga vpraša: „in tretjič?“ — „Tretjič, tretjič? misli in misli, kar se po glavi počoha in naglo reče: tretjič — še enmalo žganjice! — Pijanec ostane pijanec!“

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Dunaja — naj se glasí nadpis sledečih verstic, pisanih sicer v Ljubljani, ker se ozirajo na to, kar smo doživeli na Dunaji od 9. do 17. maja. Pa le kratke čertice morejo današnje biti; obširniji popis bode pozneje sledil. Da je razstava bila veličanska, nam bode vsak rad verjel, ako mu povémo, da bilo je viditi okoli 2000 mašin in kmetijskega orodja, živine blizo 2000 glav, 6 večjih in manjših dvorán je bilo napolnjenih s poljskimi pridelki, ena dvorána z razno robo, ki jo kmet za hišo in svojo obleko potrebuje; gojzdnarskih stvari in lesovja pa je bilo pod streho in pod milim nebom na vertu toliko nakupičenih, da ni bilo skor mogoče vsega ogledovati, akoravno je bilo vse prav lepo razversteno. Natanjčno ogledovanje pa je toliko težje bilo, ker po desetih dopoldne do poznega večera je toliko gnječa v razstavi bila, kakor na sejmu, prepolnem ljudí. Vsaki dan je čez 20.000 ljudi ogledovalo razstavo, in v vsem skupej se more reči, da je bilo čez 150.000 gledavcov. Kakor naši bravci vedó, so tudi Cesar prišli iz Ogerskega razstavo ogledavat in so veseli bili o tem, kar so vidili. Ker se je veliko več reči v razstavo poslalo kakor je dunajska kmetijska družba izperva mislila, je bilo tudi treba število svetinj pomnožiti, ki so se delile izverstnišim rečem. Oče Cesarjev, svetli nadvojvoda Franc Korl, so jih delili v petek popoldne od treh do sedmih, pri kateri priložnosti je bila tudi tista živina na ogled pripeljana, ki je bila z medaljami poslavljena. V vsem skupej je bilo 424 svetinj podeljenih, zraven teh pa še mnogo pohvalnih pisem, ktere pa ob delitvi svetinj niso bile razglašene. Ker nimamo še v rokah popolnega imenika vseh svetinarjev in pohvaljenih, še ne moremo na drobno povedati: kdo je kaj dobil in kaj. To vémo, da naša kmetijska družba je prejela zlato svetinjo za naberko kmetijskih pridelkov iz vse krajske dežele, zraven te pa še sreberno in troje bronastih svetinj, verh tega pa še nekoliko pohvalnih pisem za lončarsko posodo, za slamnate klobuke in drugo slamnato robo, za polhove kape in polhovo kožuhovino, za železno kmetijsko orodje itd. Gosp. predsednik kmetijske družbe Terpinec je dobil sreberno medaljo za živino, eno bronasto za razstavljeno mašino, eno pa za kmetijske pridelke; dalje so prejeli medalije: gosp. Duller, gojzdnarsko oskerbništvo Auerspergovih grajšin v Kočevji in c. k. Idrijsko oskerbništvo. Kdo je verh vsega tega še prijel pohvalne pisma, ne moremo še povedati, pa bomo na drobno povedali vse, kadar bomo zvedili. Škoda, da popolni imenik poslavljenih še ni na svetlem, in da tudi še nemoremo povedati poslavljenecov iz naših sosednih dežel. V nedeljo popoldne je bilo srečkanje. V „Oglasniku“ današnjem se berejo vse številke, ki so kaj zadele. Spečali so čez 50.000 srečk, in za 21.000 gld. skupljenega dnarja je dunajska kmetijska družba kupila v razstavi mnogoverstne robe, ki jo bojo dobili, kdor je kaj zadel. Izmed tistih srečk, ki jih je prodala ljubljanska kmetijska družba, dobi srečka 17.452 2 leti staro telico mircodolinskega rodú, srečka 24938 pa 5 let staro kravo tudi tega rodú, srečka 14948 reporeznico, srečke 2425, 2433, 9943 in 37925 pa nogradske kopače. Srečkana živina

se bo deržala po 19. maji skoz 14 dní, orodje pa skozi 3 mesce na lastnikove stroške na Dunaji; kar se v tem času ne prevzame, bode v dražbi prodano, in čez stroške ostali dnar se bo povernil lastniku. Svetujemo v ti zadevi obertni se na Dunaj do gosp. J. Hölbling-a (Güterinspektor, Stadt, Herrengasse Nr. 25) in ga prositi, naj bi on prevzel to sporočilo. — Ne moremo pa skleniti teh verstic, da bi ne omenili prijetne veselice, ki so jo v saboto zvečer na Dunaji bivajoči verli Čehi v gostivnici „pri vélikem čížeku“ napravili v čast slovanskim razstavnikom, ki so na Dunaj prišli. Beseda (zábava) je bila kaj vesela; godlo in pelo se je, da je bilo vse židane volje po prestanem mnogem trudu; soznali smo se osebno v veseli družbici z mnogimi slavni gospodi, ki smo jih dolgo že po njih spisih poznali; našli pa smo tudi mnogo dragih rojakov, ki so se snidili tukaj. Gosp. V. Furch je v spominek dunajske razstave zložil mično pesmico v českem jeziku, ki je bila dvakrat nadušeno popevana v zábavi; takole se glasi v slovenski prestavi, ki nam jo je izročil čast. g. V. Mandelc:

Oj predragi Vi možjé
Česke, Moravske zemljé,
In rojaki drugi Vi
Vsi Slovani Avstrijski,
Derž'mo se mož možá,
Brambovci napredvanja!

Lice v potu kopano
Vodi kmetovave drevó,
V polji mu zlató cvetě,
Napolnuje mu skedně,
Vrača trud, plača ga
Oratarja pridnega.

Zlato dno obertnija ima;
Hajdmo! da b' se vzvišala,
Sreča zemlje da ljubé
Bolj cvetě od dné do dné,
Narod naš napreduj,
Zemljo našo oslavuj!

Sošli smo mi k boju se
Vseh narodov Avstrije,
Boj letá kervav ni bil,
Vendar slave vence vil;
Zmiraj naprej v boji tom
Stopaj narod z narodom!

Tabor je na Čeha stran
Si postavil Moravan,
Beli lev in orel. Vam
Sinji slave mili znam —
Živi zmir združena
Moravija, Čehija!

Prišli iz zemlje Tatranske
Z Vojvod'ne, Galicije,
In Slovenec in Horvat,
In Slavonec in Dalmat,
Vsak hiti pristopit'
Domovino oslavit'!

Združ'mo bratje vse moči
V prid deželi ljubljeni,
Ker ljubezen združena
Čudadelno moč ima,
Derž'mo se mož možá
Brambovci napredvanja!

Večni Oče sliši nas,
K Tebi kliče prošnje glas:
Delo naše pokrepčuj,
Dom in vlado oslavuj,
Bože daj, da živi
Srečno vse u Avstrii!

† **Iz Marburga 18. maja.** Včeraj so preuzvišeni višji škof solnogradski iz Tersta marburžkemu gosp. mestnemu županu po telegrafu oznanili, naj Jih 18. maja ob štirih popoldne na kolodvoru pričaka, ker imajo ž njim govoriti. Že prej nas je neskončno veselje obletelo, ko smo v solnogradskem cerkvenem listu brali, da presvetli nadškof v Rimu pri sv. očetu papežu se srečno poganjajo za utemeljenje slovenske škofije na Štajarskem; misliti si toraj morete, kako radovedno smo preuzvišenega škofa pričakovali. Že ob treh je stala množica ljudstva na kolodvoru; pozneje pride obilo duhovništva iz mesta in marburške okolice, kakor tudi mestni župan z odborniki. Hlapon priderdra, in slavni nadškof, kterim se že na licu bere ljubeznivost, stopijo z voza in po ponižnem pozdravljenji rečejo mestnemu g. predstojniku, da tudi sveti Oče papež so privolili utemeljenje slovenske škofije, ali bolje reči, odcepljenje slovenske strani sekovske škofije in njeno združenje z labudsko. *) Razodeli so tudi presvetli višji škof mestnemu odboru papeževe besede: „Upam, da se bodo Marburčani po svojem katoliškem duhu te odlike vredni skazali.“ Ko smo se duhovniki presvetlemu škofu za njih blagi trud zahvalili, so odgovorili: „Za Slovence je to zedinjenje naravna reč.“ Že pred Njihovim odhodom iz Rima je papežev kurir nesel na Dunaj papeževo odoko. Dotične bule

pa bodo se napravile in odposlale, ko bode v Rim se na znanje dalo, da je in kje da je škofova rezidencija pripravljena. Marburčani, kteri ste že toliko darovali za ta blagi namen, stopite čversto na noge in skerbite, da bodejo naš obče spoštovani prihodnji škof Anton Martin, naj slavniši prebivavec našega mesta, dobili svoji visoki časti dostojno poslopje. Slovensko duhovništvo in slovenski narod tudi vidva ne zaostanita, temoč položita na oltar naše stare svete katoliške vére svoje darove po svojih močéh. Slovenskega sina, pobožnega, dobrotljivega, narod svoj ljubečega bodedo imeli v naši sredini. Preblaga delavnost Njihova bode obsegala časnost in večnost. Zato v imenu božjem nad stvar Bogu dopadljivo in za slovenski narod koristno!

Novičar iz raznih krajev.

Po cesarskem sklepu se imajo na Ogerskem davkofske priklade nekoliko znižati in sicer deželna priklada za zemljišno odvezo za 3 kraje., priklada za deželne potrebsine pa za krajcar pri goldinarji. Nova postava za županije (soseske ali občine) kakor tudi nova postava za obertnije in rokodelstva ste dodelane in pripravljene za predložek presv. Cesarju. — Politika še zmiraj miruje. Najvažniša stvar je še zmiraj Moldava in Vlahija. Volitev poslancov v deželni zbor, ki ima svoje želje o novi osnovi teh dežel na znanje dati, je bila določena na 13. dan roznika, sedaj pa je preložena, — kako dolgo, ni znano. Avstrijska in angleška vlada stojite še zmiraj na strani turške vlade zoper zedinjenje imenovanih dežel, katero zedinjenje pa podpira rusovska, pruska in francozka vlada. Govori se, čeravno ni zeló verjetno, da mesca julija bode turški sultan o ti zadevi v Pariz potoval in iz Pariza v London. Če pa je resnica, da tudi pruski kralj se je namenil to poletje v Pariz, se smé poglavitno francozko mesto res prava Meka dandanašnje diplomacije imenovati. Véliki knez rusovski Konstantin je zapustil 17. dan t. m. Pariz; pri slovesu ga je objel cesar Napoleon, rekoč: „povejte caru, svojemu bratu, da sem odsihmal njegov najbolji prijatelj.“ — Tudi sv. Oče papež potuje sedaj po deželah svojega kraljestva in ima 22. t. m. v Jakin (Ankono) priti. Kakor se iz Rima piše, je bilo po telegrafu več kardinalov iz papeževih dežel v Rim poklicanih, in iz tega se misli, da bi sv. Oče utegnili dalje časa na poti biti. Ker kakor „Volksfr.“ piše, papeži ne potujejo brez važnega vzroka, tudi to potovanje Pija IX. ne bo brez posebnega cilja in konca. — „Volksfr.“ preklicuje unidan razglašeno novico, da so beduini avstrijske romarje vjeli; vjeli so francozke, ki so se mogli za dragi dnar odkupiti. „Res je — tako je povedal glavar avstrijskih romarjev, ki je te dni že na Dunaj nazaj prišel — da so nas beduini zalezovali, al ker nas je bilo vseh skupej 25, in ker smo se mirno pa pogumno obnašali, se nas niso upali prijeti.“ — Minister Palmerston je te dni oznanil angleškemu državnemu zboru, da se bo hči kraljice angleške Viktorija omožila s kraljevičem pruskim Miroslavom, in da ta zakonska zaveza obeta vesele politične nasledke. — Grozovitega ogerskega roparja, ki se imenuje Rozsa Sandor, in kteri je bil od leta 1832 strah in groza vsi deželi, so, kakor je novičar že povedal, res vjeli. Že od leta 1853 je 10.000 gold. tistemu v dar obljubljenih, kdor tega prederznega razbojnika živega ali mertvega sodni izroči. 10. dan t. m. so ga vjeli v Segedínu, kjer je bival pri svojem najboljem prijatlu in botru Katonu Pálu; v nekem razporu ga je Katonova žena s tepačo butila po glavi, da se je brez zavesti zgrudil; v tem so ga zvezali in izročili sodni.

*) Tudi drugi, pozneje prejeti dopis iz Maribora poterjuje vse tu rečeno.
Vred.